

gaarbak komt misschien een heleboel kredietverlening terecht die er twee, drie jaar geleden niet in zat. Als je het grootste deel van je zakelijke kredieten gesecuritiseerd hebt en die securitisaties worden niet meer gekocht en je moet ze terugkopen op de markt, dan komt dat bedrag ineens in het boekhoudlijntje kredietverlening terecht. Dus je kunt wel degelijk een situatie hebben waarin de kredietverlening statistisch stijgt, maar de beschikbaarheid in de economie afneemt.”

Belangrijker is wat echt beschikbaar is.

“Dat weet ik niet. Grosso modo is het zo dat het bankwezen, en dat wordt niet of te weinig onderkend, smeermiddel is geweest voor het creëren van verschrikkelijk veel welvaart. Wat we als sector in de economie hebben gepompt heeft voor veel gunstige neveneffecten gezorgd. Die ‘leverage’ wordt nu teruggetrokken. En dat betekent dat de kosten van deze kredietcrisis niet alleen door de banken gedragen gaan worden, maar ook door al die mensen die gewend waren krediet te krijgen voor zaken waarvoor ze het nu niet krijgen of tegen andere prijzen.”

U vindt bijna 3 procent opslag op de euribor normaal?

“Van Lanschot moet door de in Nederland woedende spaaroorlog 2,5 procent op spaargeld betalen. In Nederland zijn de spaartarieven extreem hoog, in België betalen banken 1 procent en in Duitsland nog minder. Nederland is nummer 2 in de wereld als het gaat om de relatieve omvang van de hypotheeksector ten opzichte van het bruto nationaal inkomen. Stel, de hypotheeklast is 750 miljard euro, bedrijfskrediet is 500 miljard en spaargeld 300, dan is het tekort dus 950 miljard euro. Dat geld moeten we bij de Europese Centrale Bank halen of op de kapitaalmarkten. In Nederland is sprake van een fundamentele onbalans tussen activa en passiva.”

Dat tekort van 950 miljard is niet morgen weg.

“De kapitaalmarkten komen wel weer, alleen moet je niet te veel Griekenlanden hebben, dat houdt wat op. Het geld moet ergens heen. Er is voldoende liquiditeit bij de institutionele beleggers. Als die het niet

meer naar Griekenland, Ierland, Spanje of Italië brengen, wil dat niet zeggen dat het niet naar goede bedrijven en banken kan. Je gaat gedifferentieerder risico's krijgen en meer marge betalen dan voorheen.”

Worden de kapitaaleisen straks te streng?

“Dat is een belangrijke ontwikkeling. Banken zijn onzeker over de ongelooflijke hoeveelheid regelgeving die op ons afkomt. Het is niet zo dat we niet vinden dat dat terecht is. Maar er circuleren zo verschrikkelijk veel voorstellen, dat banken geen geld uitlenen zolang zij niet weten hoeveel kapitaal ze nodig hebben. En geld is een schaars goed geworden, het wordt dus duurder. Geld wordt voor iedereen schaars. Banken hadden een elastiekje dat tot dertig centimeter uitspande en ze gaan dat nog maar tot twintig centimeter uitspannen. En er zijn ook banken die helemaal niks meer doen. Dus de absolute toevloed van geld in de economie neemt af. En er is ook minder vraag. Er wordt nauwelijks geïnvesteerd.”

Consumenten zijn ook voorzichtig.

“Er worden weinig nieuwe hypotheekafgesloten. De consument moet vertrouwen krijgen, vooral vertrouwen in z'n baan. Dan gaat-ie weer een nieuwe wasmachine kopen.

Dan gaat-ie een huis kopen. Je hebt ‘first movers’ en ‘last movers’ en de first movers beginnen nu te bewegen en de last movers zakken verder weg. Het is het klassieke patroon van mensen in een recessie, de mensen die vroegcyclisch in de sector zitten, daar gaat het veel beter mee. De sectoren die achteraan zitten, zoals de woningbouw, blijven het voorlopig moeilijk houden.”

In Nederland hoor je veel pessimistische geluiden.

“Ik ben optimist misschien, maar ik hoor ook goede verhalen. Over bedrijven die de orders bijna niet aan kunnen slepen. Dat zijn bijvoorbeeld technologiebedrijven, met name in de hoek van de chipproductie, daar gaat het hard. Dat is in Azië zo, maar ook in Amerika, een bedrijf als Cisco neemt drieduizend man per maand aan. Dus in die hoeken begint het te bewegen. In beginsel gaat de rest erachteraan, recessies duren niet eeuwig. Maar we gaan geen harde groei zien, het wordt een vlakke groei. En er zijn sectoren die structureel moeten hervormen.

Ik denk dat de werkgelegenheid in het bankwezen fors onderuitgaat. Waar ik bang voor ben en wat ik overal zie, is het terugtrekken op de provincie Nederland. Nederlandse banken zullen ongetwijfeld relatief kleiner gaan worden en dat is jammer.”

In 2009 moest u lelijk afschrijven, ook in 2010?

“Ik vind het te vroeg om daar uitspraken over te doen. Het zou zo moeten zijn dat 2009 een groot deel van die kosten verteigenwoordigt. Van Lanschot is overigens een van de weinige banken die gemiddeld over 2008 en 2009 nog winst gemaakt heeft, ondanks een afschrijving van 54 miljoen op het computersysteem. Maar het zou mij buitengewoon verbazen als 2010 qua voorzieningen net zo beroerd zou zijn als 2009.”

Banken en bankiers staan er voorlopig niet goed op.

“Ik heb het als een grote teleurstelling ervaren dat wij als beroepsgroep maatschappelijk zo gefaald hebben. De beroepsgroep is opgevallen door het obsceen negeren van gevoelens in de samenleving. Ik heb niks tegen bonussen, maar je moet het wel uit kunnen leggen. En dat was zeker niet altijd het geval.” ■